

Levante

EL MERCANTIL VALENCIANO

Va
27

C.Valenciana Más noticias Deportes Economía Opinión Cultura Ocio

LV + Suscríbete ahora durante tres meses por ¡solo 3 euros!

[Levante-EMV.com](#) »València

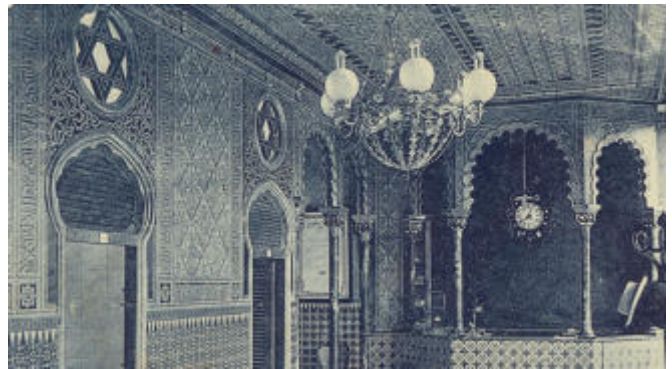
Contenido exclusivo

Els antics banys de la ciutat

Entre la diversa oferta del segle XIX s'oferien banys amb propietats curatives, contra l'obesitat i, fins i tot, banys hidroelèctris i radioactius

Francesc J. Hernández | 28.09.2019 | 20:53

Llocs d'encontre. Abans que l'aigua corrent arribara a les cases privades, els valencians i valencianes anaven a banyar-se a diversos punts amb banyeres repartits per tota la ciutat. Aquestos tenien una funció de salut pública, però també d'impuls de les relacions socials entre tota classe de persones.

Els antics banys de la ciutat

«Todos sabemos que nuestro país es algo hidrófobo», va escriure el periodista Luis Gil Sumbiela el 1910. Es lamentava que pocs habitatges tenien banyera i que bona part de la població valenciana assistia als banys públics només quan la **calor** era més forta i, com afirmava irònicament, per ensenyar-li l'aigua a la cara «en dosis homeopáticas». Per això, demanava que s'establiren banys públics gratuïts. En realitat ja hi havia a la ciutat de València alguna banyera reservada a la gent pobra. En l'Hospital General s'havien instal·lat quatre piques on podien banyar-se de franc les persones necessitades. Separades d'aquestes, al mateix hospital hi havia una dotzena de banyeres de pagament, cadascuna ubicada en una habitació, que disposava també d'una estufa, per poder fer-hi un «sudatorio» després (com afirmava literalment la publicitat i no abans) del bany. Les

banyeres eren de pedra negra brunyida i tenien cadascuna dues aixetes de bronze, una per a l'aigua freda i l'altra per a la calenta. L'aigua s'obtenia d'un pou i una part es calfava amb una gran caldera acoblada a un fogonet. També a l'Hospital Militar de Sant Pius V, ara Museu de Belles Arts, hi hagueren «baños de chorro, de lluvia, de irrigación, de vapor».

Deixant de banda els banys àrabs esmentats al Llibre del Repartiment i els de l'Almirall, que al segle XIX tenien huit banyeres o piques, a la ciutat hagué uns Banys dels Pavesos, que encara donen nom a un carrer. Els de Sant Rafael, al carrer Falcons, 2 (via subsumida ara en l'avinguda de l'Oest), tenien també huit banyeres i disposaven de «máquina fumigatoria» o bany de vapor. Hi havia també els banys de Sant Miquel, que es trobaven al carrer Malcuinat, junt a l'església dedicada a aquest arcàngel a la plaça de l'Olivereta, prop de la plaça de Mossen Sorell, així com els Banys de Diana, al camí de Trànsits, 2.

Tal vegada l'establiment de banys més gran fou el de Mariano Espinosa, al carrer Carnissers, 14, junt a les Escoles Pies, que comptava amb dènou banyeres. Els anomenats «Baños Públicos del Turia» oferien «baños naturales generales, de asiento, aromáticos, con jabon ó salvado, sulfurosos ó de otras sustancias medicinales, preparados bajo la inspección del director facultativo». Foren facultatius dels Banys del Túria el doctor Orts, que havia estat director dels Banys d'Alboraia i del de Diana, el doctor Iborra, anteriorment metge director dels banys de les Salinetes de Novelda, el doctor Mariano Palos o el doctor Aniano Gómez-Ferrer, germà menor del cèlebre Ramon Gómez-Ferrer. L'establiment estava obert en la temporada d'estiu, que anava des de l'1 d'abril fins al 31 d'octubre. Fora d'aquest període, si el client volia prendre un bany havia d'avisar a fi que prepararen el foc i escalfaren l'aigua. El preu variava en funció de si el client prenia un bany aromàtic o no, o de si feia servir roba de bany, proporcionada per l'establiment (i desinfectada diàriament), o no, amb la qual cosa era més barat.

Hi havia molta confiança en les virtuts curatives dels certes aigües minerals. Així, per exemple, el Balneari de Santo Tomàs, que estava a l'antic carrer Serrano, lletra A, junt a l'església del **Grau**, oferia, en la planta baixa i en un pis, servei de banys, amb quatre piques de marbre i de pòrtland, i dutxes de tota mena; disposava, segons la seua publicitat, d'un «gran manantial de aguas sulfhídricas, bicarbonatadas, clorurado-sódicas-azoadas», indicades per al guariment de tot un ventall de patologies: «herpetismo, escrofulismo, reumatismo, afecciones gastro-intestinales y broncopulmonares, sífilis y enfermedades de los ojos». També tenia màquina de vapor.

A la fi del segle XIX, al carrer Pizarro número 19, funcionaven els Banys de Pizarro, que obrien des de les sis del matí fins a les vuit de la nit i eren propietat d'Emilio Pascual García. Al costat mateix d'aquest balneari, també es podria prendre un peculiar bany a l'«Instituto

de Electricidad Médica», que hi havia al carrer Ciril Amorós, 31. Aquest Institut havia estat fundat a principis del segle XX pel doctor Calatayud Costa, i regentat, quan aquest metge es traslladà a Madrid, pel doctor A. Ballés. En aquest centre mèdic s'oferien: «emanatorio de radium, baños radio activos y baños de luz para la cura del reumatismo, gota, artritis, anemias, linfatismo y demás enfermedades por trastorno de nutrición». Sí, banys radioactius al cor de l'Eixample! El doctor Calatayud, que també practicava la «radioterapia ginecológica» (sic), dissenyà aparells electro-terapèutics, alguns dels quals amb la col·laboració de l'electricista valencià Eduardo Carbonell, com ara el «bany hidroelèctric de quatre cèl·lules» (dues per als braços i dues per a les cames), que combinat amb l'aparell «Bergonié» havia de curar l'obesitat.

També hi hagueren uns banys al carrer Pelayo, anomenats «Las Termas», i uns altres al carrer Sanchis Sivera, que estigueren actius almenys fins als anys 80 del segle passat. Tal vegada l'última de les cases de bany importants que s'obrí fou el Balneari de l'Albereda, que sorgí inesperadament a partir de la troballa d'aigües termals arran d'unes perforacions realitzades a la fi de la dècada dels anys 20 per proporcionar aigua potable a la ciutat, als terrenys on se celebraren les exposicions Regional i Nacional de 1909 i 1910.

A més de l'oferta de banys a la ciutat o a la platja (que mereixen una altra recerca), també s'organitzaven desplaçaments i estades a les estacions termals valencianes. Eren molt populars els banys de Bellús, les aigües sulfuroses de Benimarfull (poble junt al qual trobem significativament el Barranc del Sofre) o els del Molinell a Gandia, les aigües «acidulo-gaseosas» de Montanejos, els banys esmentats de Novelda, els banys de Fuentepodrida, a Requena, que també eren sulfuroses fredes, els banys d'Ontinyent, els banys a Set-Aigües, que afirmaven disposar d'aigües «bicarbonatades, mixtes de varietat ferruginoso-magnesianes», els banys de Santa Anna, a Xàtiva, o les aigües «sulfuroses-termals» de Fuencaliente, a Xulilla, on s'arribava en carruatge de l'establiment després de viatjar en tren fins a Lliria. També era costum anar a prendre aigües a Benassal o a Bunyol, en temps «la Venècia valenciana».

Com les antigues termes romanes o els hammans àrabs, els banys eren establiments populars. El periodista i, després, diplomàtic Enrique Gaspar y Rimbau, que visqué durant molts anys a València, publicà una comèdia en tres actes anomenada precisament «La casa de baños» que hauríem d'ubicar en el teatre social.

Com a curiositat, el juny del 1879 s'inaugurà al carrer de Quart, 96, un bany per a cavalleries. Fins aleshores, el bestiar només podia netejar-se amb aigua corrent a la mar.

La millora en el servei d'aigua corrent i la paulatina instal·lació de dutxes i banys als habitatges va fer innecessàries les antigues cases de banys, llevat de l'eventual ús terapèutic, que encara perviu. La gent podia tindre a casa seua dutxes, banyeres i, fins i tot, dispositius que oferien distintes possibilitats de banys a un preu raonable, com ara el «Baño de Ola», amb cinc modalitats de bany, que comercialitzava la cèlebre ferreteria d'Ernesto Ferrer, al preu de 80 pessetes. Afortunadament, els banys radioactius s'han eliminat.

[Compartir en Facebook](#)

[Compartir en Twitter](#)

Más información

"Necesitamos pasar del yo al nosotros".

La oposición exige depurar responsabilidades.

València no permitirá el alquiler de patinetes con app.

Temas relacionados:

[Banyeres](#)

[Lluvia](#)

[Sant Miquel](#)

[Valencia](#)

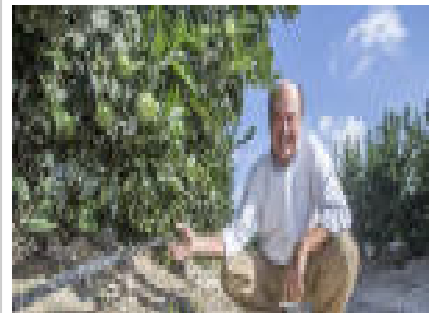
Contenido para ti

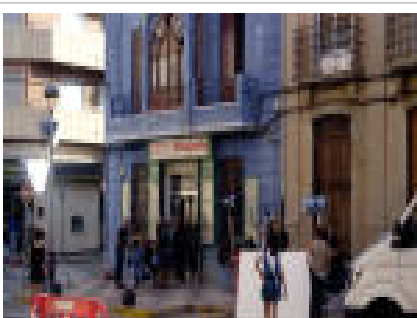
Mónica Oltra: "Ir con Más Madrid da cosmopolitismo a Compromís"
28-09-2019

Las lecciones de la rambla de Abanilla
28-09-2019

El maestro del riego por goteo
29-09-2019

De tienda de barrio a
plató de cine en Picassent

29-09-2019

Con la mascota hasta el
último momento

29-09-2019

Madrid retrasa transferir
la sanidad penitenciaria que
da a País Vasco y Cataluña

28-09-2019

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO
[Mapa web](#)

C. Valenciana

València
El tiempo
Transportes en València
Tráfico en València
Cartelera de cine
Fallas
Servicios

Clasificados

tucasa.com
Iberpisos
Iberanuncio
Ibercoches
Iberempleos
Anuncios breves
Cambalache

Especiales

Lotería Navidad
Lotería el Niño
Fórmula 1
Motogp 2019
Premios Cine
Calendario Laboral
Calendario Escolar

Otras webs del Grupo Prensa Ibérica Media

Otras webs de Prensa Ibérica Media

Diari de Girona | Diario de Ibiza | Diario de Mallorca | Empordà | Faro de Vigo | Información | La Opinión A Coruña | La Opinión de Murcia | El Día | La Opinión de Zamora | La Provincia | La Nueva España | Levante-EMV | Región 7 | Superdeporte | The Adelaide Review | 97.7 La Radio | Euroresidentes | Lotería Navidad | Premios Cine | Prensa Ibérica 360 | Neomotor | Guapísimas

© Editorial Prensa Valenciana, S.A. Todos los derechos reservados.

[Aviso Legal](#) | [Política de Privacidad](#) | [Política de Cookies](#)